

देश व विदेशातील साप्ताहिक चालू घडामोडी 17 ते 23 सप्टेंबर 2023

राष्ट्रीय बातम्या

शांतिनिकेतनला युनेस्कोने जागतिक वारसा स्थळ घोषित केले

- शांतिनिकेतन, पश्चिम बंगालमधील प्रसिद्ध ठिकाण जिथे कवी रवींद्रनाथ टागोर यांनी एक शतकापूर्वी विश्व-भारतीची स्थापना केली होती, ते युनेस्कोच्या जागतिक वारसा यादीत समाविष्ट केल्या गेले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- कवी आणि तत्वज्ञानी टागोर यांनी 1901 मध्ये स्थापित केलेले, शांतिनिकेतन हे प्राचीन भारतीय परंपरांवर आधारित निवासी शाळा आणि कलेचे केंद्र होते आणि धार्मिक आणि सांस्कृतिक सीमा ओलांडून मानवतेच्या एकतेचे दर्शन होते.
- मानवतेची एकता किंवा "विश्व भारती" ओळखून 1921 मध्ये शांतिनिकेतन येथे 'जागतिक विद्यापीठ' स्थापन करण्यात आले.
- 20 व्या शतकाच्या पूर्वार्धात प्रचलित ब्रिटीश औपनिवेशिक स्थापत्य अभिमुखता आणि युरोपियन आधुनिकतेपेक्षा वेगळे, शांतिनिकेतन संपूर्ण प्रदेशातील प्राचीन, मध्ययुगीन आणि लोक परंपरांवर आधारित पॅन-आशियाई आधुनिकतेकडे दृष्टीकोन दर्शवते.

OIML प्रमाणपत्रे जारी करू शकणारे भारत 13 वे राष्ट्र बनले आहे

- भारत आज 12 राष्ट्रांच्या एका विशेष क्लबमध्ये सामील झाला आहे. भारताला आता इंटरनॅशनल ऑर्गनायझेशन ऑफ लीगल मेट्रोलॉजी (OIML) - एक आंतरराष्ट्रीय मानक-सेटिंग संस्था - मान्यता प्रमाणपत्रे जारी करण्यास अधिकृत केले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- भारत आता त्याच्या देशांतर्गत उत्पादकांना वजन आणि मापन उत्पादने जसे की वजनाची उपकरणे, टॅक्सी मीटर, स्पीडोमीटर, कृषी मापन यंत्रे जसे की अन्नधान्य आर्द्रता मीटर, आरोग्याशी संबंधित उपकरणे जसे की एक्झॉस्ट मापन आणि पेयांचे अल्कोहोल सामग्री इ. आंतरराष्ट्रीय बाजारात निर्यात करण्यासाठी समर्थन देऊ शकतो.

New Launch
Bilingual

Maharashtra
Test Mate

**MPSC | Saral Seva |
Talathi & Others**

600+ Total Tests

इंटरनॅशनल ऑर्गनायझेशन ऑफ लीगल मेट्रोलॉजी (OIML)

- ही एक आंतर-सरकारी संस्था आहे जी 1955 मध्ये कायदेशीर मेट्रोलॉजी (मापन विज्ञान) प्रक्रियेच्या जागतिक सामंजस्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी तयार केली गेली आहे जी आंतरराष्ट्रीय व्यापाराला आधार देते आणि सुलभ करते.
- यात 63 सदस्य राज्ये आणि 64 संबंधित सदस्य आहेत. भारत 1956 मध्ये सदस्य झाला.
- भारत आता ऑस्ट्रेलिया, स्वित्झर्लंड, चीन, झेक प्रजासत्ताक, जर्मनी, डेन्मार्क, फ्रान्स, युनायटेड किंग्डम, जपान, नेदरलँड्स, स्वीडन आणि स्लोव्हाकिया या राष्ट्रांचा एक विशेष समूह आहे, हे जगभरातील 13 वा देश म्हणून OIML मान्यता प्रमाणपत्रे जारी करण्यासाठी अधिकृत आहे.

2030 पर्यंत भारतातील असंसर्गजन्य रोगांचा (NCD) भार जवळपास \$4 ट्रिलियन असेल.

- बालमृत्यूचे प्रमाण चार पटीने, मातामृत्यूचे प्रमाण सात पटीने सुधारले आहे आणि भारतीयांचे सरासरी आयुर्मान 55 वर्षांवरून आता 70 पेक्षा जवळपास 30% वाढले आहे.
- आज, भारताकडे जागतिक दर्जाच्या आरोग्यसेवा पायाभूत सुविधा आहेत ज्यात अतुलनीय क्लिनिकल टॅलेंट आहे जे अविश्वसनीय प्रमाणात आणि जागतिक किमतीच्या काही अंशांवर क्लासचे क्लिनिकल परिणाम सर्वोत्तम देते.
- अवयव प्रत्यारोपण, कार्डिओलॉजी, ऑन्कोलॉजी आणि बरेच काही यासारख्या अत्यंत विशिष्ट क्षेत्रात भारताच्या कौशल्याने देशाला वैद्यकीय मूल्याच्या प्रवासासाठी (MVT) एक वेगाने वाढणारे गंतव्यस्थान बनवले आहे, यात केवळ किमतीसाठीच नाही तर प्रवेशाचा वेग आणि निखळ गुणवत्तेसाठी देखील. काळजी घेतल्या जाते.
- भारतातील AI खर्च 2025 पर्यंत \$11.78 बिलियनपर्यंत पोहोचण्याची अपेक्षा आहे. 2035 पर्यंत भारताच्या अर्थव्यवस्थेत \$1 ट्रिलियनची भर पडेल अशी अपेक्षा आहे.

कुनो चित्ता हिवाळ्यात कॉलर लावून जंगलात सोडले जातील

- कुनो मधील चित्ते हिवाळा सुरू झाल्यानंतर जंगलात सोडले जाण्याची शक्यता आहे आणि त्यांना त्यांच्या कॉलर परत बसवल्या जातील.

महत्त्वाचे मुद्दे

- कुनो राष्ट्रीय उद्यान हे मध्य भारतातील मध्य प्रदेशातील श्योपूर जिल्ह्यात विंध्यन टेकड्यांजवळ आहे.
- 748 चौ. किमी क्षेत्रफळ असलेले हे उद्यान मोठ्या कुनो वन्यजीव विभागात स्थित आहे.
- सुरुवातीला वन्यजीव अभयारण्य म्हणून स्थापन करण्यात आले होते, केवळ 2018 मध्येच सरकारने त्याचा दर्जा राष्ट्रीय उद्यानात बदलला.
- कुनो नदी (चंबळ नदीच्या मुख्य उपनद्यांपैकी एक) या नदीच्या नावावरून हे नाव दिले गेले आहे, कुनो हा मुख्यतः गवताळ प्रदेश आहे.

- वनस्पति आणि प्राणी: जंगलाच्या संरक्षित क्षेत्रामध्ये जंगलातील मांजर, भारतीय बिबट्या, आळशी अस्वल, भारतीय लांडगा, पट्टेदार हायना, गोल्डन जॅकल, बंगाल फॉक्स आणि ढोले आणि 120 पेक्षा जास्त पक्ष्यांच्या प्रजाती आहेत.
- कुनो नॅशनल पार्कची निवड 'भारतातील चित्ताच्या परिचयासाठी कृती योजना' अंतर्गत करण्यात आली.

Ni-kshay 2.0 पोर्टल

- Ni-kshay 2.0 पोर्टल क्षयग्रस्त व्यक्तींना समुदाय समर्थन देण्यासाठी आणि कॉर्पोरेट सोशल रिस्पॉन्सिबिलिटी (CSR) संधीचा लाभ घेण्यासाठी डिजिटल व्यासपीठ प्रदान करते.
- या उपक्रमाचा एक भाग म्हणून 'डिफरेंशिएटेड टीबी केअर' चा उद्देश रूग्णांचे मूल्यांकन करणे आणि क्षयग्रस्त लोकांना रूग्णवाहक काळजी घेणे किंवा आरोग्य सुविधेत प्रवेश घेणे आवश्यक आहे की नाही हे ठरवणे. ठरवण्यासाठी रूग्णांचे मूल्यांकन करणे आणि त्यांचे परीक्षण करणे हे उद्दिष्ट आहे.

लोकसभेत महिला कोटा विधेयक सादर

- केंद्र सरकारने लोकसभेत महिला आरक्षण विधेयक मंजूर करून कनिष्ठ सभागृहात आणि विधानसभेतील एक तृतीयांश जागा महिलांसाठी राखीव ठेवल्या आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे

- हे संविधान (एकशे अठ्ठावीसवे) दुरुस्ती विधेयक, 2023 म्हणून मांडले आहे.
- 2026 च्या परिसीमन कवायतीनंतरच जनगणनेच्या डेटाचा वापर करून त्याची अंमलबजावणी केली जाईल.
- त्यामुळे लोकसभेतील आरक्षण 2024 मध्ये नव्हे तर 2029 च्या लोकसभा निवडणुकीत लागू केले जाऊ शकते.
- सध्याच्या 82 सदस्यांच्या सहभागावरून महिलांचा सहभाग 181 वर जाईल.

तुम्हाला माहित आहे का?

- देवेगौडा सरकारने 1996 मध्ये पहिल्यांदा संसदेत मांडले होते परिसीमन आयोगाबद्दल माहिती

- 128 वी घटनादुरुस्ती विधेयक, 2023 ची अंमलबजावणी 2026 च्या परिसीमानंतर केली जाईल.

महत्त्वाचे मुद्दे

- लोकसंख्येनुसार मतदारसंघाच्या सीमा समायोजित करण्याशी संबंधित परिसीमन.
- घटनेच्या कलम 82 आणि कलम 170 संसदेला प्रत्येक जनगणनेनंतर अनुक्रमे लोकसभा आणि राज्यांच्या विधानसभामधील जागा वाटपाचे समायोजन करण्याचा अधिकार देतात.

सीमांकन आयोगाबद्दल

- राज्याच्या विधानसभा आणि लोकसभा निवडणुकीसाठी वेगवेगळ्या मतदारसंघांच्या सीमारेषा आखण्याचे आणि पुन्हा रेखाटण्याचे काम सोपविण्यात आलेली ही एक उच्चाधिकारी समिती आहे.
- त्याची नियुक्ती राष्ट्रपती करतात आणि निवडणूक आयोगाच्या सहकार्याने काम करतात.
- आयोग - एक सेवानिवृत्त किंवा कार्यरत सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश (अध्यक्ष), निवडणूक आयुक्त आणि संबंधित राज्य निवडणूक आयुक्त

तुम्हाला माहित आहे का?

- आयोगाच्या आदेशांवर कोणत्याही न्यायालयासमोर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले जाऊ शकत नाही.

जनगणना आणि परिसीमन

- 2024 च्या लोकसभा निवडणुकीनंतर होणाऱ्या जनगणना आणि परिसीमन कार्यानंतरच महिला आरक्षण विधेयकाची अंमलबजावणी करण्याचा निर्णय सरकारने घेतला आहे.

जनगणना बद्दल:

- जनगणना ही एका विशिष्ट वेळी देशातील सर्व व्यक्तींशी संबंधित लोकसंख्याशास्त्रीय, सामाजिक, सांस्कृतिक आणि आर्थिक डेटा संकलित, विश्लेषण आणि प्रसारित करण्याची प्रक्रिया आहे.
- हे मानवी संसाधनांची स्थिती, लोकसंख्याशास्त्र, संस्कृती आणि सर्व स्तरांवरील आर्थिक संरचना यावर मूलभूत आकडेवारी प्रदान करते.
- पहिली समकालिक जनगणना ब्रिटिश राजवटीत 1881 मध्ये डब्ल्यू. सी. प्लॉडेन, भारताचे जनगणना आयुक्त.
- दशकीय जनगणना आयोजित करण्याची जबाबदारी भारताचे रजिस्ट्रार जनरल आणि जनगणना आयुक्त कार्यालय, गृह मंत्रालयाकडे असते.

परिसीमन

- परिसीमन ही एखाद्या राष्ट्रातील प्रादेशिक मतदारसंघांच्या सीमा पुन्हा रेखाटण्याची प्रक्रिया आहे.
- हे लोकसंख्येतील बदल प्रतिबिंबित करते.
- घटनेनुसार आयोगाचे निर्णय अंतिम असावेत आणि त्याला न्यायालयात आव्हान देता येणार नाही.
- लोकसभा किंवा राज्य विधानसभा परिसीमन आयोगाचे आदेश एकदा त्यांच्यासमोर ठेवल्यानंतर त्यात बदल करू शकत नाहीत.

परिसीमन कमिशन बद्दल

- सीमांकन शब्दशः म्हणजे देशातील प्रादेशिक मतदारसंघांच्या मर्यादा किंवा सीमा निश्चित करण्याची कृती किंवा प्रक्रिया
- भारतात, परिसीमन आयोग कायद्यांतर्गत असे परिसीमन आयोग 4 वेळा स्थापन करण्यात आले आहेत
- 1952 च्या परिसीमन आयोग कायदानुसार 1952 मध्ये पहिला परिसीमन आयोग स्थापन करण्यात आला.
- संविधानाच्या कलम 82 आणि कलम 170 नुसार संसदेने लोकसभा आणि राज्य विधानमंडळासाठी परिसीमन आयोग कायदा पास केला पाहिजे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- त्याची नियुक्ती राष्ट्रपती करतात
 - आयोगाचे पदसिद्ध सदस्य
- सुप्रीम कोर्टाचे न्यायाधीश,
 - भारताचे मुख्य निवडणूक आयुक्त
 - संबंधित राज्याचे निवडणूक आयुक्त

NMET ने मंजूर केलेल्या खनिज उत्खनन प्रकल्पांची संख्या

- नॅशनल मिनरल एक्सप्लोरेशन ट्रस्ट (NMET) ने ₹2,100 कोटी किमतीच्या 309 प्रकल्पांना मंजूरी दिली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- मंजूर प्रकल्पांपैकी 151 पूर्ण झाले आहेत, तर उर्वरित प्रगतीपथावर आहेत

जिल्हा खनिज प्रतिष्ठान (DMF) बदल

- खाण आणि खनिज विकास नियमन (सुधारणा) अधिनियम, 2015 नुसार, राज्य सरकार DMF स्थापन करेल.
- प्रत्येक बाधित जिल्ह्यात त्याची स्थापना करावी
- जिल्हा मिनरल फाउंडेशन या नावाने एक ना-नफा संस्था म्हणून त्याची स्थापना करण्यात आली.
- DMF निधी - केंद्र सरकारने ठरवून दिलेल्या दरांनुसार प्रत्येक परवानाधारकाकडून DMF पर्यंत रॉयल्टीचा एक तृतीयांश भाग असतो.
- हा निधी खाण बाधित भागातील लोकांच्या कल्याणासाठी वापरला जाईल

घटनापीठाने 104व्या एचसी वैधता तपासण्याचा निर्णय घेतला आहे

- कलम 334 मध्ये वारंवार सुधारणा करण्यासाठी संसद आपल्या घटक शक्तीचा वापर करू शकते की नाही हे तपासण्याचा निर्णय घटनापीठाने घेतला.

महत्त्वाचे मुद्दे

- घटनेचे कलम 334 लोकसभा आणि राज्य विधानसभेतील अनुसूचित जाती/जमातींसाठीच्या जागांचे आरक्षण ठराविक कालावधीनंतर थांबवण्याशी संबंधित आहे.
- हे मूलतः दहा वर्षांसाठी प्रदान करण्यात आले होते परंतु आरक्षण चालू ठेवण्यासाठी कलमात अनेक वेळा सुधारणा करण्यात आल्या आहेत.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- भारतीय राज्यघटनेचे कलम 15(4) आणि कलम 16(4) फेडरल सरकार आणि राज्य सरकारांना SC आणि ST समुदायांच्या सदस्यांसाठी सरकारी सेवांमध्ये जागा राखून ठेवण्याची परवानगी देतात.

BILINGUAL

**MAHARASHTRA
PRIME
TEST PACK**

300+ TOTAL TESTS

महाराष्ट्र राज्य बातम्या**महाराष्ट्र सरकार नमो 11 कलमी कार्यक्रम राबवणार आहे**

- पंतप्रधान मोदींच्या 73 व्या वाढदिवसाच्या स्मरणार्थ महाराष्ट्र सरकार कल्याणकारी उपाय म्हणून नमो 11-सूत्री कार्यक्रम राबवणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- नमो 11-सूत्री कार्यक्रम हा महाराष्ट्र सरकारने सप्टेंबर 2023 मध्ये पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या 73 व्या वाढदिवसानिमित्त जाहीर केलेल्या कल्याणकारी योजनांचा संच आहे.
- शेतकरी, महिला, तरुण आणि वंचितांसह समाजातील सर्व घटकांना लाभ मिळावा हा या कार्यक्रमाचा उद्देश आहे.

नमो 11-सूत्री कार्यक्रमात समाविष्ट केलेल्या 11 योजना आहेत:

1. नमो महिला सक्षमीकरण मिशन
2. नमो बांधकाम कामगार कल्याण मिशन
3. नमो फार्म पॉन्ड मिशन
4. नमो स्वयंपूर्ण आणि सौर ऊर्जा गाव मोहीम
5. नमो गरीब आणि मागासवर्गीय सन्मान अभियान
6. नमो ग्राम सचिवालय मिशन
7. नमो स्मार्ट आदिवासी शाळा अभियान
8. नमो दिव्यांग शक्ती अभियान
9. नमो स्पोर्ट्स ग्राउंड आणि गार्डन मिशन
10. नमो सिटी सुशोभीकरण प्रकल्प
11. नमो तीर्थक्षेत्र आणि किल्ला संरक्षण अभियान

जलसंधारणाबाबत जनजागृती हा गणेशोत्सवाचा विषय आहे

- या पावसाळ्यात पुरेसा पाऊस न झालेल्या महाराष्ट्रातील लातूर जिल्ह्यात जलसंधारणाची जनजागृती गणेशोत्सवाच्या केंद्रस्थानी असेल.
- ही मोहीम 'जल साक्षरता अभियानाचा' एक भाग आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जल साक्षरता अभियान (JSA) ही जलसंधारण आणि व्यवस्थापनाबाबत जनजागृती करण्यासाठी भारत सरकारने २०२२ मध्ये सुरू केलेली देशव्यापी मोहीम आहे.
- या मोहिमेचा उद्देश सर्व नागरिकांना, विशेषतः स्त्रिया आणि मुलांना पाण्याचे महत्त्व समजण्यासाठी शिक्षित आणि सक्षम करणे आणि या मौल्यवान स्रोताचे संरक्षण आणि संवर्धन करण्यासाठी कृती करणे हा आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- जलयुक्तशिवार योजना ही महाराष्ट्राची जलसंधारण मोहीम आहे

विजेच्या वापरावरील डेटा संकलनात अचूकता वाढवण्यासाठी बेस्टने नियमित विद्युत मीटर्सची जागा प्रीपेड स्मार्ट मीटरने घेतली आहे.

- बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन उपक्रम (बृहन्मुंबई इलेक्ट्रिक सप्लाय अँड ट्रान्सपोर्ट (BEST)) ही मुंबई, महाराष्ट्र, भारत येथे स्थित सार्वजनिक वाहतूक आणि वीज प्रदाता आहे.
- हे मूळतः 1873 मध्ये "बॉम्बे ट्रामवे कंपनी लिमिटेड" नावाची ट्रामवे कंपनी म्हणून स्थापित केले गेले.

महाराष्ट्र मिलेट मिशन:

- 2023 हे वर्ष 'आंतरराष्ट्रीय पौष्टिक अन्नधान्य वर्ष' म्हणून साजरे केले जात आहे.
- हा एक सर्वसमावेशक मुद्दा आहे ज्यामध्ये पौष्टिक तृणधान्यांचे पौष्टिक मूल्य ते त्यांची लागवड आणि वापर या सर्व बाबींचा समावेश आहे.
- या अंकात कृषी, पोषण आणि सार्वजनिक आरोग्य यासह विविध क्षेत्रातील तज्ञांच्या लेखांचा समावेश आहे.

तुम्हाला माहित आहे का:

- **ज्वारीच्या उत्पादनात महाराष्ट्र आघाडीवर आहे.**

नाशिक जिल्हा कांदा व्यापारी संघ कांदा लिलावात सहभागी होणार नाही

- नाशिक जिल्हा कांदा व्यापारी असोसिएशनने कांदा लिलावात सहभागी न होण्याचा निर्णय केंद्र सरकारच्या व्यापारात उतरविल्याने कांदा लिलावात सहभागी न होण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.
- नाफेड आणि नॅशनल कन्स्युमर्स कोऑपरेटिव्ह युनियन (NCCF) मार्फत खरेदी केलेला कांदा देशांतर्गत बाजारपेठेत पाठवला जातो, व्यापाऱ्यांचा माल परदेशात विकला जात नाही.
- 40 टक्के करामुळे निर्यात मंदावली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **नॅशनल ऑग्रिकल्चरल कोऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन ऑफ इंडिया (NAFED)** ही भारतातील सर्वोच्च सहकारी विपणन संस्था आहे.
- 1958 मध्ये कृषी उत्पादनांच्या सहकारी विपणनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि शेतकऱ्यांना चांगला परतावा देण्याच्या उद्देशाने याची स्थापना करण्यात आली.
- NAFED ही सदस्य-आधारित संस्था आहे, तिचे सदस्य राज्य सहकारी पणन महासंघ, राष्ट्रीय सहकारी महासंघ आणि प्राथमिक सहकारी पणन संस्था आहेत.

"कॉमन क्रेन" पक्ष्यांची तस्करी

- महाराष्ट्र प्रदेशात "कॉमन क्रेन" पक्ष्यांची तस्करी वाढत आहे.
- पश्चिम बंगालमधून मुंबई शहरात आणल्या जाणाऱ्या या पक्ष्यांची तस्करी आंतरराष्ट्रीय स्तरावर होत असल्याचे उघड झाले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 'कॉमन क्रेन' हा वन्यजीव संरक्षण कायदा, 1972 च्या अनुसूची I अंतर्गत संरक्षित पक्षी आहे.
- सामान्य क्रेन (ग्रस ग्रस) हा गृडडे कुटुंबातील एक मोठा, लांब पाय असलेला वॉडिंग पक्षी आहे.
- डेमोइसेल क्रेन (ग्रस व्हर्जो) आणि सायबेरियन क्रेन (ल्युको जेरॅनस ल्युकोजेरॅनस) याशिवाय युरोपमध्ये सामान्यतः आढळणारी ही एकमेव क्रेन आहे जी केवळ खंडाच्या पूर्वेकडील भागात नियमित असते.
- **IUCN रेड लिस्टची स्थिती: लिस्ट कन्सर्न.**
- सामान्य क्रेन मध्यम आकाराच्या क्रेन असतात ज्यांचे वजन 3-6 किलो असते.

महाराष्ट्रात दुष्काळी परिस्थिती

- तेरा जिल्ह्यांत दुष्काळसदृश स्थिती; नगर, सांगली, सातारा, जालना, बीडमध्ये तीव्र टंचाई.
- राज्यातील 36 जिल्ह्यांपैकी 13 जिल्ह्यांमध्ये दुष्काळसदृश परिस्थिती निर्माण झाली आहे.
- भारतीय हवामान खात्यानुसार, राज्यात 1 जून ते 18 सप्टेंबर या कालावधीत सरासरीपेक्षा नऊ टक्के कमी पाऊस झाला आहे.

याचे प्रमुख कारण - अल-निनो घटना.**एल-निनो बदल:**

- एल निनो म्हणजे मध्य-पूर्व इन्केटोरियल पॅसिफिकमधील समुद्राच्या पाण्याचे तापमानवाढ जे दर काही वर्षांनी होते.
- एल निनो दरम्यान, विषुववृत्तीय पॅसिफिकमध्ये पृष्ठभागाचे तापमान वाढते आणि व्यापार वारे - विषुववृत्ताजवळ वाहणारे पूर्व-पश्चिम वारे - कमजोर होतात.
- साधारणपणे, पूर्वेकडील व्यापारी वारे अमेरिकेकडून आशियाकडे वाहतात.
- एल निनोमुळे, ते पश्चिम पॅसिफिकमधून अमेरिकेकडे कोमट पाणी आणून पश्चिमेकडील प्रदेशात बदलतात आणि दिशा बदलतात.
- हे दर 3-6 वर्षांनी होते आणि सुमारे 9-12 महिने टिकते.
- यामुळे दुष्काळ, पूर आणि तापमानात बदल होऊ शकतात.
- यामुळे सरासरीपेक्षा कमी पाऊस पडू शकतो, ज्यामुळे भारताच्या कृषी क्षेत्रावर परिणाम होतो.

भारतीय हवामान विभाग

- भारतीय हवामान विभाग (IMD) ही भारताची राष्ट्रीय हवामान सेवा आहे.
- हे भूविज्ञान मंत्रालयाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली आहे.
- IMD चे मुख्यालय नवी दिल्ली येथे आहे

IMD हवामानविषयक सेवांची विस्तृत श्रेणी प्रदान करते, यासह:

1. सामान्य लोकांसाठी हवामानाचा अंदाज, विमान वाहतूक, सागरी आणि इतर क्षेत्रे
2. हवामान निरीक्षण आणि संशोधन
3. मान्सूनचा अंदाज
4. तीव्र हवामान चेतावणी आणि सल्ले
5. कृषी हवामान सेवा
6. पर्यावरण निरीक्षण

मराठा कोटा पॅनल

- मराठा समाजाला कुणबी म्हणून मान्यता देण्याची आणि त्यांना ओबीसी प्रमाणपत्र देण्याची मागणी पूर्ण करण्यासाठी निवृत्त न्यायमूर्ती संदीप शिंदे यांच्या नेतृत्वाखालील पॅनलला मदत करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने 20 सदस्यांची टीम तयार केली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- या टीममध्ये उपसचिव आणि अवर सचिव दर्जाच्या अधिकाऱ्यांचा समावेश आहे. उपसचिव (गृह) विजय पोवार, अवर सचिव (वित्त) रसिक खडसे आणि अवर सचिव (नागरी पुरवठा) पूजा मानकर यांचा या टीममध्ये आहेत.
- राज्याने एक ठराव जारी करून संघाला काम करण्यासाठी एक महिन्याची मुदत दिली आहे.
- दिलेले काम पूर्ण होईपर्यंत कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती असते.

अलिप्ततावादी चळवळ

- पंडित नेहरूंनी 1954 मध्ये कोलंबो येथील भाषणात अलिप्ततावाद हा शब्द पहिल्यांदा वापरला होता.
- आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रात लष्करी आणि दुफळीच्या राजकारणापासून दूर राहणे म्हणजे अलिप्ततावाद. अलिप्तपणाचा अर्थ 'होकारात्मक तटस्थता' म्हणून केला जाऊ शकतो

मुख्य मुद्दे:

- अलिप्ततावादी चळवळ ही एक राजकीय चळवळ आहे जी राज्य किंवा राष्ट्राकडून प्रदेश काढून घेण्याचा पुरस्कार करते.
- वांशिक राष्ट्रवाद, धार्मिक मतभेद किंवा आर्थिक तक्रारी यांसारख्या विविध कारणांमुळे अलिप्ततावादी चळवळी प्रेरित होऊ शकतात.

बातमीतील व्यक्ती: रजनीश सेठ (MPSC चे नवीन अध्यक्ष)

- राज्याचे विद्यमान पोलीस महासंचालक रजनीश सेठ यांची राज्य लोकसेवा आयोगाच्या (MPSC) अध्यक्षपदी नियुक्ती होण्याची शक्यता आहे.

ऐतिहासिक (श्री गणपती) चांदीचे नाणे

- गणपती बाप्पाचे मोठ्या उत्साहात स्वागत होत असताना 'श्री गणपती' कोरलेल्या चांदीच्या नाण्याची आठवण इतिहासकारांना करून दिली जाते.
- हे अत्यंत दुर्मिळ नाणे मराठा साम्राज्याचे आहे.
- 1759 ते 1806 हा मुघल सम्राट शाह आलम (दुसरा) याचा काळ होता.
- इतिहास अभ्यासक **अशोक ठाकूर** यांच्या मते हे नाणे मिरज संस्थानच्या पटवर्धन या मराठा शासकाने तयार केले होते.

जगभरात बांबूबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी दरवर्षी 18 सप्टेंबर रोजी जागतिक बांबू दिन साजरा केल्या जातो.

- मेळघाटातील महिलांनी लिहिलेली यशोगाथा बांबू 'चित्री' अर्थव्यवस्थेला कशी मदत करते हे दर्शवते.
- गेल्या काही वर्षांत महत्त्वाची नैसर्गिक संपत्ती म्हणून विकसित होत असलेल्या बांबूने मेळघाटातील चित्री गावाच्या अर्थव्यवस्थेचा कायापालट करायला सुरुवात केली आहे.
- बांबूच्या विविध उत्पादनांच्या निर्मितीतून येथील महिलांच्या हातात पैसा येऊ लागला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- चित्री हे मेळघाटातील धारणी तालुक्यातील जेमतेम 70 घरांचे आणि 462 लोकसंख्येचे गाव आहे.
- या गावात भिल्ल, कोरकू, गोंड, गवळी समाजाची बहुसंख्य लोकसंख्या आहे. शेती, कामगार आणि पशुधन व्यवस्थापन हे उत्पन्नाचे प्रमुख स्त्रोत आहेत.
- या संपूर्ण बांबू केंद्राने या गावातील 23 घरातील 60 लोकांना बांबूपासून विविध वस्तू बनविण्याचे प्रशिक्षण दिले.

महाराष्ट्रातील 30% सोयाबीन बुरशीने नष्ट केले

- तज्ज्ञांच्या मते, हवामानातील बदल आणि बुरशीमुळे 30 टक्के सोयाबीन नष्ट झाले.
- तापमानात अचानक वाढ झाल्याने सोयाबीनवर बुरशीचे आक्रमण झाले.
- पिके पिवळी पडली असून सुकू लागली आहेत.
- सुमारे 30 टक्के सोयाबीन बुरशीमुळे नष्ट झाले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हा बुरशीजन्य रोग शंभर वर्षांत प्रथमच दिसून येत असल्याचे तज्ज्ञ सांगत आहेत.
- वर्धा जिल्ह्यात बुरशीचा प्रादुर्भाव वाढला आहे.
- सोयाबीनवर सध्या मेलीबग, व्हाईटफ्लाय, कॅमल वार्म, लीफहॉपर, तंबाखूची पाने खाणारी अळी, कटवर्म आणि यलो मोजेक रोगाचा प्रादुर्भाव होत आहे.

मराठवाड्यातील पाणीटंचाई कमी करण्याचा प्रयत्न

- मराठवाड्यातील पाणीटंचाई दूर करण्यासाठी सरकारने उचलले मोठे पाऊल; थेट कोकणातून पाणी आणण्याचा प्रयत्न
- मराठवाड्यातील पाणीटंचाई दूर करण्यासाठी शिंदे-फडणवीस सरकारने अलीकडेच काही जलसंपदा प्रकल्पांना मंजुरी दिली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- उत्तर कोकणातील पाणी मराठवाड्यात आणण्याचे प्रयत्न सुरू आहेत.
- त्यानुसार उत्तर कोकण नदी खोऱ्यातील एकूण 22.9 टीएमसी पाणी प्रवाह वळण योजनेद्वारे गोदावरी खोऱ्यात वळविणे आणि **उपसा नदी जोडणी/ वळविण्याच्या योजना** प्राधान्याने हाती घेतल्या जातील.
- यासाठी एकूण 14,040 कोटी रुपयांचा निधी दिला जाणार आहे.

फ्लो डायव्हर्जन स्कीम

- फ्लो डायव्हर्जन स्कीम हे जल व्यवस्थापन प्रकल्प आहे जो एका नदीच्या खोऱ्यातील पाणी दुसऱ्या नदीत वळवतो.
- हे विविध कारणांसाठी केले जाऊ शकते, जसे की शुष्क प्रदेशांना सिंचनासाठी पाणी देणे, जलविद्युत निर्माण करणे किंवा पाण्याची गुणवत्ता सुधारणे.
- फ्लो डायव्हर्जन योजना जटिल आणि तयार करण्यासाठी खर्चिक असू शकतात आणि त्यांचा पर्यावरणावर देखील महत्त्वपूर्ण परिणाम होऊ शकतो.
- उदाहरणार्थ, एका नदीच्या खोऱ्यातून पाणी वळवल्याने त्या खोऱ्यातील पाण्याचा प्रवाह कमी होऊ शकतो, ज्यामुळे डाउनस्ट्रीम इकोसिस्टमला हानी पोहोचू शकते.

TEST SERIES

MARATHI & ENGLISH

NAGAR PARISHAD
BHARTI 2023महाराष्ट्र नगरपरिषद
भरती

10 Full Length Tests

उपसा नदी जोडणी/ डायव्हर्जन योजना

- उपसा नदी ही कृष्णा नदीची उपनदी आहे. ती भारतातील तेलंगणा राज्यातून वाहते.
- उपसा नदी जोडणी/ वळवण्याच्या योजना या प्रस्तावित प्रकल्पांची मालिका आहे जी उपसा नदीचे पाणी कृष्णा नदीच्या खोऱ्यात वळवतील.
- पाणी टंचाईचा सामना करत असलेल्या कृष्णा नदीच्या खोऱ्यात अतिरिक्त पाणी उपलब्ध करून देणे हे उपसा नदी जोडणी/ वळवण्याच्या योजनांचे उद्दिष्ट आहे.
- या योजनांमुळे जलविद्युतही निर्माण होईल आणि कृष्णा नदीच्या खोऱ्यातील पाण्याची गुणवत्ता सुधारेल.

बेस्ट उपक्रमाने बेस्टच्या ताफ्यात शेवटची नॉन-एसी डबल डेकर बस जतन करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

- बृहन्मुंबई इलेक्ट्रिक सप्लाय अँड ट्रान्सपोर्ट अँडरटेकिंग (BEST) ही एक सार्वजनिक वाहतूक कंपनी आहे जी मुंबई, भारत येथे बस चालवते.
- बेस्ट उपक्रम हा बेस्ट बस सेवेची गुणवत्ता आणि कार्यक्षमता सुधारण्यासाठी 2016 मध्ये महाराष्ट्र सरकारने सुरू केलेला एक कार्यक्रम आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- मुंबईकरांच्या आठवणींचा एक भाग म्हणून शेवटची नॉन एसी बस संग्रहालयात ठेवण्यात येणार आहे.

डेक्कन ओडिसी 2.0'

- डेक्कन ओडिसी 2.0' कोकणासह दिल्लीपर्यंत धावेल.
- महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने (MTDC) 'डेक्कन ओडिसी 2.0' ची चाचणी घेतली.
- छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस ते पनवेल दरम्यान या ट्रेनची चाचणी घेण्यात आली आहे.

डेक्कन ओडिसी बद्दल

- ही देशातील आलिशान गाड्यांपैकी एक आहे.
- पर्यटनाला चालना देण्यासाठी महाराष्ट्र सरकार आणि भारतीय रेल्वे यांच्या संयुक्त विद्यमाने 2005 मध्ये ही पहिल्यांदा सुरू करण्यात आली.
- ही एमटीडीसीद्वारे नियंत्रित केली जाते.
- ही आलिशान ट्रेन महाराष्ट्रातील पर्यटन स्थळांचा समावेश करते आणि प्रवाशांना राज्याच्या समृद्ध सांस्कृतिक वारशाची झलक मिळवून देते.

'लोकमत टाइम्स'ला सुवर्ण पुरस्कार

- 'लोकमत टाइम्स'ला वृत्तपत्र श्रेणीतील 'कारण स्थानिक समस्या अधिक महत्त्वाच्या' या उपक्रमासाठी हा पुरस्कार देण्यात आला.
- 'एशियन कस्टमर एंगेजमेंट फोरम अँड अवॉर्ड्स' (ACEF) च्या अंतर्गत हा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला आहे.
- हा बहुआयामी उपक्रम गांधी जयंतीच्या दिवशी लोकमत टाइम्सच्या रीलॉन्च आवृत्तीचा भाग बनला आहे.
- "आम्ही कुठेही राहिलो, स्थानिक समस्या आपल्यावर परिणाम करतात आणि आपल्या हृदयाला स्पर्श करतात" हे या उपक्रमाचे ब्रीदवाक्य आहे.

लता मंगेशकर यांच्या नावाने आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ

- विजयसिंहराजे पटवर्धन यांनी विद्यापीठ उभारणीसाठी द्यायची जागा निश्चित केली आहे.

मुख्य तथ्ये:

- लता मंगेशकर यांच्या नावाने आंतरराष्ट्रीय संगीत विद्यालय स्थापन करण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतला आहे.
- महाराष्ट्रातील सांगली जिल्ह्यात आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ स्थापन करण्यात येणार आहे.
- गणपती पंचायतीच्या माध्यमातून आवश्यक जागा उपलब्ध करून दिली जाईल.

महाराष्ट्र सरकारने उसाच्या निर्यातीवर बंदी घातल्याने शेतकऱ्यांवर दुष्काळाबरोबरच दुहेरी संकट आले आहे.

- या पावसाळ्यात अपेक्षित पावसाअभावी राज्याच्या साखर पट्ट्यावर परिणाम झाला.
- पावसाअभावी उत्पन्न व उत्पादनावर परिणाम झाला
- या परिस्थितीच्या पार्श्वभूमीवर महाराष्ट्र सरकारने इतर राज्यातील कारखान्यांना ऊस आयात करण्यास बंदी घालणारी अधिसूचना लागू केली.
- सरकारच्या कोणत्याही निर्यात धोरणाचा शेतकऱ्यांच्या मोबदल्यावर परिणाम होणार नाही.

ऊस दराबाबत

- ऊस हे एक उष्णकटिबंधीय पीक आहे जे उष्णकटिबंधीय आणि उपोष्णकटिबंधीय भागात घेतले जाते.
- उसाच्या पिकाला एमएसपीएवजी एफपीआर (वाजवी आणि मोबदला किंमत) दिली जाते.
- ऊस पिकाची किंमत पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखालील अर्थशास्त्रावरील कॅबिनेट समिती ठरवते.

जागतिक पर्यटन केंद्र, पुणे

- पुणे जिल्ह्यातील मावळ तालुक्यातील कुसवली पठार हे जागतिक पर्यटन केंद्र बनण्याची घोषणा नुकतीच महाराष्ट्राच्या उपमुख्यमंत्र्यांनी केली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जागतिक पर्यटन केंद्र (WTC) हे एक शहर किंवा प्रदेश आहे जे आंतरराष्ट्रीय पर्यटकांसाठी एक प्रमुख स्थान आहे.
- डब्ल्यूटीसी सामान्यतः त्यांच्या समृद्ध सांस्कृतिक वारसा, नैसर्गिक आकर्षणे आणि चांगल्या विकसित पायाभूत सुविधांद्वारे वैशिष्ट्यीकृत आहे.
- ते विविध पर्यटन उत्पादने आणि सेवा देतात.
- जागतिक पर्यटन उद्योगात आणि रोजगार निर्मितीमध्ये WTCs महत्त्वाची भूमिका बजावतात.
- ते दरवर्षी लाखो पर्यटकांना आकर्षित करतात आणि अब्जावधी डॉलर्सची कमाई करतात.

यवतमाळमधील नंदादीप फाउंडेशन

- यवतमाळमधील नंदादीप फाउंडेशन मनोरुग्णांसाठी उपचार आणि समुपदेशन आणि स्वयंरोजगार-लघु उद्योग केंद्र असे उपक्रम सुरू करणार आहे !

मुख्य मुद्दे नंदादीप फाउंडेशन बद्दल

- ही एक ना-नफा संस्था आहे जी यवतमाळ, महाराष्ट्रातील बेघर मानसिक आजारी लोकांना मदत करण्यासाठी कार्य करते.
- त्याची स्थापना 2015 मध्ये **संदिप आणि नंदिनी शिंदे** यांनी केली होती, ज्यांना मानसिक आजाराच्या त्यांच्या स्वतःच्या अनुभवांनी प्रेरित केले होते.
- नंदादीप फाउंडेशन मानसिकदृष्ट्या आजारी असलेल्या लोकांना विविध सेवा पुरवते

तुम्हाला माहित आहे का?

- हे मानसिक आजारांबद्दल जागरुकता निर्माण करण्यासाठी आणि मानसिक आजारी लोकांच्या सामाजिक समावेशाला प्रोत्साहन देण्यासाठी देखील कार्य करते.

ट्रेलगार्ड एआय तंत्रज्ञान

- भारतातील वाघांच्या अधिवासामध्ये मानव-वन्यजीव संघर्ष वाढत असताना, कृत्रिम बुद्धिमत्ता-आधारित कॅमेरा अलर्ट तंत्रज्ञान विकसित केले गेले आहे.

ट्रेलगार्ड एआय बद्दल

- 'ट्रेलगार्ड एआय', नॅशनल टायगर कन्झर्व्हेशन ऑथॉरिटी ग्लोबल टायगर फोरम, एनजीओ रिझोल्व्ह आणि क्लेमसन विद्यापीठ यांनी विकसित केले आहे.
- ट्रेलगार्ड एआय ही कॅमेरा-आधारित वन्यजीव निरीक्षण प्रणाली आहे जी प्राणी शोधण्यासाठी आणि ओळखण्यासाठी कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) वापरते.
- शिकारी आणि इतर धोक्यांपासून वन्यप्राण्यांचे संरक्षण करण्यासाठी रेंजर्स आणि संरक्षकांना मदत करण्यासाठी हे डिझाइन केलेले आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

एमएसटीआरआयपी हा वाघांसाठीचा प्रकल्प आहे.

एपीएमसी

- कृषी उत्पन्न बाजार समित्या (APMCs) ही भारतातील राज्य सरकारांनी कृषी उत्पादनांच्या विपणनाचे नियमन करण्यासाठी स्थापन केलेली **वैधानिक संस्था** आहेत.
- त्यांची स्थापना **कृषी उत्पन्न पणन समिती अधिनियम, 1964** अंतर्गत करण्यात आली.
- एपीएमसी शेतकऱ्यांच्या हिताचे रक्षण करून त्यांना त्यांच्या उत्पादनाला वाजवी किंमत मिळतील याची खात्री करून देण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावतात.
- ते बाजारपेठेत कृषी उत्पादनांच्या पुरवठ्याचे नियमन करण्यासाठी आणि मध्यस्थांकडून शेतकऱ्यांचे शोषण रोखण्यासाठी मदत करतात.

महाराष्ट्रात स्क्रब टायफसचे रुग्ण आढळले आहेत

- औरंगाबाद, जालना आणि बुलढाणा या तीन जिल्ह्यांमध्ये प्रकरणे नोंदवली गेली आहेत.
- भारतातील अनेक राज्ये या आजाराच्या प्रादुर्भावाशी झुंज देत आहेत,
- महाराष्ट्राच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाने सर्व जिल्ह्यांना पाळत ठेवण्यासाठी सतर्क केले आहे.

स्क्रब टायफस

- स्क्रब टायफस हा माइट्सपासून होणारा रिकेट्सियल रोग आहे जो ओरिएंटिया सुत्सुगामुशी या बॅक्टेरियामुळे होतो.
- हे आशिया, आफ्रिका आणि दक्षिण अमेरिकेतील उष्णकटिबंधीय आणि उपोष्णकटिबंधीय प्रदेशात आढळते.
- स्क्रब टायफस संक्रमित चिगर्स (लार्वा माइट्स) च्या चाव्याव्दारे मानवांमध्ये पसरतो.
- चिगर्स त्वचेला जोडतात आणि रक्त खातात, जीवाणू रक्तप्रवाहात टोचतात.
- बॅक्टेरिया नंतर लिम्फ नोड्समध्ये गुणाकार करतात आणि शरीराच्या इतर भागांमध्ये पसरतात

लक्षणे:

- स्क्रब टायफसची लक्षणे सामान्यतः संक्रमित चिगर चावल्यानंतर 5-14 दिवसांनी विकसित होतात.

लक्षणांमध्ये हे समाविष्ट आहे:

- ❖ ताप
- ❖ डोकेदुखी
- ❖ स्नायू दुखणे
- ❖ पुरळ उठणे

पंतप्रधान आत्मा निर्भर स्वस्थ भारत योजना

- 'पंतप्रधान आत्मनिर्भर स्वस्थ भारत योजना' (PMASBY) योजना 1 फेब्रुवारी, 2021 रोजी जाहीर करण्यात आली, सहा वर्षांमध्ये (आर्थिक वर्ष 25-26 पर्यंत) सुमारे रु.64,180 कोटी खर्च केला गेला.
- हे राष्ट्रीय आरोग्य अभियानाव्यतिरिक्त असेल.

आर्थिक वर्ष 25-26 पर्यंत या योजनेतर्गत मुख्य हस्तक्षेप हे आहेत:

- 10 हाय फोकस राज्यांमध्ये 17,788 ग्रामीण आरोग्य आणि निरोगीपणा केंद्रांसाठी सहाय्य
- सर्व राज्यांमध्ये 11,024 शहरी आरोग्य आणि कल्याण केंद्रे स्थापन करणे.
- सर्व जिल्ह्यांमध्ये एकात्मिक सार्वजनिक आरोग्य प्रयोगशाळा आणि 11 हाय फोकस राज्यांमध्ये 3382 ब्लॉक सार्वजनिक आरोग्य युनिट्सची स्थापना;
- 602 जिल्हे आणि 12 केंद्रीय संस्थांमध्ये क्रिटिकल केअर हॉस्पिटल ब्लॉक्सची स्थापना;
- नॅशनल सेंटर फॉर डिजीज कंट्रोल (NCDC), त्याच्या 5 प्रादेशिक शाखा आणि 20 मेट्रोपॉलिटन हेल्थ सर्व्हिलन्स युनिटचे बळकटीकरण;
- सर्व सार्वजनिक आरोग्य प्रयोगशाळा जोडण्यासाठी एकात्मिक आरोग्य माहिती पोर्टलचा सर्व राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये विस्तार;
- 17 नवीन सार्वजनिक आरोग्य युनिट्सचे कार्यान्वित करणे आणि 32 विमानतळ, 11 बंदरे आणि 7 लँड-क्रॉसिंग येथे 33 विद्यमान सार्वजनिक आरोग्य युनिट्सचे बळकटीकरण;
- 15 हेल्थ इमर्जन्सी ऑपरेशन सेंटर आणि 2 फिरती रुग्णालये उभारणे; आणि
- वन हेल्थसाठी राष्ट्रीय संस्था, WHO दक्षिण पूर्व आशिया क्षेत्रासाठी एक प्रादेशिक संशोधन व्यासपीठ, 9 जैव-सुरक्षा स्तर III प्रयोगशाळा आणि 4 प्रादेशिक राष्ट्रीय विषाणूशास्त्र संस्थांची स्थापना.

राज्य बातम्या

मणिपूरमधून RAF परत बोलावण्याची केंद्राची योजना आहे

- केंद्र सरकार हिंसाचारग्रस्त मणिपूरमधून रॅपिड अॅक्शन फोर्स (RAF), विशेष दंगल-विरोधी केंद्रीय सशस्त्र पोलिस दलाची टप्पाटप्प्याने माघार घेण्याच्या विचारात आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- सध्या मणिपूरमध्ये RAF च्या 10 तुकड्या तैनात आहेत.
- आरएफने पाठवलेला अंतर्गत अहवाल या संकटावर प्रकाश टाकतो.
- हा अहवाल घटनास्थळी वरिष्ठ पोलीस अधिकारी आणि दंडाधिकारी यांच्या अनुपस्थितीसह उच्च जोखीम असलेल्या भागात RAF चा अयोग्य वापर आणि अयोग्य तैनाती दर्शवितो.

रॅपिड अॅक्शन फोर्स (RAF)

- रॅपिड अॅक्शन फोर्स (आरएफ) ही केंद्रीय राखीव पोलीस दल (CRPF) ची दंगल आणि गर्दी नियंत्रण परिस्थिती हाताळण्यासाठी एक विशेष शाखा आहे.
- रॅपिड अॅक्शन फोर्स (RAF) ही केंद्रीय राखीव पोलीस दल (CRPF) ची दंगल आणि गर्दी नियंत्रण परिस्थिती हाताळण्यासाठी एक विशेष शाखा आहे.
- आरएफची स्थापना 11 डिसेंबर 1991 रोजी नवी दिल्ली येथे मुख्यालयासह केली गेली.
- 7 ऑक्टोबर 1992 रोजी दंगल, दंगलीसारखी परिस्थिती, गर्दी नियंत्रण, बचाव आणि मदत कार्ये आणि संबंधित अशांततेला तोंड देण्यासाठी ते पूर्णपणे कार्यान्वित झाले.
- "सर्व्हिंग ह्यूमॅनिटी विथ सेन्सेटिव्ह पोलीसिंग" हे त्याचे ब्रीदवाक्य आहे.
- आरएफ बटालियन्स प्रतिसाद वेळ कमी करण्यासाठी आणि एखाद्या घटनेचा सामना करण्यासाठी संघांना कमीत कमी वेळेत धाव घेण्यासाठी देशाच्या विविध भागांमध्ये आधारित आहेत.
- RAF चे प्रमुख पोलीस महानिरीक्षक (IGP) दर्जाचे अधिकारी करतात.
- आरएफमध्ये निव्व्या-रंगाच्या छद्म पॅटर्नसह एक विशिष्ट गणवेश आहे जो शांततेचे प्रतीक आहे.

TEST SERIES

MARATHI & ENGLISH

महाराष्ट्र राज्य

उत्पादन शुल्क भरती 2023

जवान, लघुलेखक आणि
लघुटंकलेखक

07 Full Length Tests

निपाह केसेस: केंद्रीय पथक कोझीकोड मध्ये क्षेत्रीय तपासणी करेल

- भारत सरकारच्या पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय विभाग (DAHD), केरळमधील कोझिकोड जिल्ह्यात क्षेत्रीय तपासणी करण्यासाठी जाणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- निपाह हा एक झूनोटिक रोग आहे जो मानव आणि प्राणी दोघांनाही प्रभावित करतो.
- डीएचडीने टीमला दैनंदिन अहवाल सादर करण्याचे आणि रोग प्रतिबंधक उपायांबाबत पशुसंवर्धन विभागाला सल्ला देण्याचे निर्देश दिले आहेत.
- केंद्रीय संघात राज्य पशु रोग संस्था (SIAD), पालोदे यांचे पथक सामील होणार आहे.
- राज्याच्या पशुसंवर्धन विभागाने प्रकरणे पाहता पशुधन क्षेत्रात पाळत ठेवली होती.
- विभागाने शेतकरी आणि जनतेसाठी मार्गदर्शक तत्त्वेही जारी केली होती.
- डुकरांमध्ये, उदाहरणार्थ, हा रोग श्वसन प्रणाली आणि मज्जासंस्थेवर परिणाम करतो.
- प्रादुर्भावाच्या केंद्राजवळील डुक्कर फार्म ओळखण्यासाठी आणि त्यांना लक्षणांसाठी देखरेखीखाली ठेवण्यासाठी पावले उचलली गेली.

तीन होयसाळ मंदिरे जागतिक वारसा स्थळे घोषित

- कर्नाटकातील बेलूर, हळेबीड आणि सोमनाथपुरा येथील होयसाळ मंदिरांना युनेस्कोने जागतिक वारसा स्थळ घोषित केले.

महत्त्वाचे मुद्दे

- बेलूर येथील चेत्रकेशव मंदिर, हसन जिल्ह्यातील हलेबीड येथील होयसलेश्वर मंदिर आणि म्हैसूर जिल्ह्यातील सोमनाथपुरा येथील केशव मंदिराला हा टॅग देण्यात आला आहे.
- होयसाळ मंदिरे त्यांच्या अनोख्या मंदिरासाठी म्हणजे उंच प्लॅटफॉर्मवरील स्टेलेट प्लॅनसाठी ओळखली जातात.
- मंदिराच्या बांधकामात सोपस्टोन वापरला जातो

चेत्रकेशव मंदिर, बेलूर:

- 1117 मध्ये या मंदिराचे बांधकाम सुरू झाले आणि पूर्ण होण्यासाठी 103 वर्षे लागली.
- हे भगवान विष्णूचे मंदिर आहे
- मंदिरावरील थीम विष्णूच्या जीवनातील दृश्ये आणि त्याचा अवतार, रामायण आणि महाभारत आणि शिवाच्या काही महाकाव्यांचे वर्णन करते.

होयसलेश्वर मंदिर, हळेबिड:

- विष्णुवर्धन होयसलेश्वराच्या कारकिर्दीत ई. स 1121 मध्ये बांधले गेले.
- हे शिवाचे मंदिर आहे.
- द्वारसमुद्रातील धनाढ्य नागरिक आणि व्यापाऱ्यांनी ते बांधले होते.
- हळेबीडमध्ये एक तटबंदी आहे ज्यामध्ये होयसाळ काळातील तीन जैन बसादी (मंदिरे) तसेच एक पायरी असलेली विहीर आहे.

केशव मंदिर, सोमनाथपुरा:

- हे **भगवान कृष्णाचे** एक सुंदर त्रिकुट मंदिर आहे.
- कर्नाटकमध्ये पहिला तरंगता सौर प्रकल्प कारवार मध्ये होणार**
- राज्यातला पहिला तरंगता सौर ऊर्जा प्रकल्प कारवार जिल्ह्यातील कद्रा धरणाच्या पाण्यावर उभारण्यात येणार आहे. कारवार जिल्ह्यातील कद्राजवळ काळी नदीवर बांधलेल्या जलाशयाच्या पाण्यात 100 मेगा वॉट वीजनिर्मितीसाठी सौर पॅनेल बसविण्याची योजना आखण्यात आली आहे.

महत्वाचे मुद्दे

- 100 मेगावॉट वीजनिर्मितीचे लक्ष्य
- दशकातील सर्वात मोठी योजना
- एकूण 270 मेगावॉट वीजनिर्मिती करणार

राजस्थानमध्ये सापडलेल्या वनस्पती वनस्पती खाणाऱ्या डायनासोरचे सर्वात जुने जीवाश्म राजस्थानमध्ये सापडले आहेत

- आयआयटी रुरकीच्या शास्त्रज्ञांनी **मध्य जुरासिक कालखंडातील** डायनासोर जीवाश्मांची वैशिष्ट्ये दर्शविली आहेत.
- त्यांना आढळले की त्यांनी **सॉरोपॉड डायनासोरचे** अवशेष शोधले आहेत.
- ते **क्लेड** सारखेच **ज्युरासिक पार्कमधील लांब मानेचे शाकाहारी प्राणी** आहेत
- हे या प्रकारचे सर्वात **जुने ज्ञात जीवाश्म** असू शकते.
- हे जीवाश्म भारतात सापडलेले डायक्रोओसॉरस कुटुंबातील पहिले सॉरोपॉड आहेत.
- 167 दशलक्ष वर्षांचे, ते जगातील **सर्वात जुने ज्ञात डिप्लोडोकस जीवाश्म** आहेत.
- शास्त्रज्ञांनी डायनासोरला टायटानोसॉरस इंडिकस असे नाव दिले असून थारो हे थारच्या वाळवंटातून आले आहे.

भारताचे भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण

- त्याची स्थापना 1851 मध्ये प्रामुख्याने रेल्वेसाठी कोळशाचे साठे शोधण्यासाठी करण्यात आली होती.
- त्याचे मुख्यालय कोलकाता येथे आहे
- गेल्या काही वर्षांत, ते देशातील विविध क्षेत्रांमध्ये आवश्यक असलेल्या भू-विज्ञान माहितीच्या भांडारात वाढले आहे.
- हे भारताच्या आणि त्याच्या ऑफशोर क्षेत्राच्या सर्व भूगर्भीय प्रक्रियांच्या, पृष्ठभाग आणि भूपृष्ठ दोन्हीच्या पद्धतशीर दस्तऐवजीकरणावर देखील भर देते.
- GSI ची मुख्य कार्ये राष्ट्रीय भूवैज्ञानिक माहितीची निर्मिती आणि अद्यतन आणि खनिज संसाधन मूल्यांकनाशी संबंधित आहेत.
- सध्या GSI खाण मंत्रालयाशी संलग्न कार्यालय आहे.

सीएम चौहान यांच्या हस्ते ओंकारेश्वरमध्ये 'स्टॅच्यू ऑफ वननेस'चे अनावरण केले.

- मध्य प्रदेशचे मुख्यमंत्री शिवराज सिंह चौहान यांनी खंडवा जिल्ह्यातील ओंकारेश्वर येथील मांधाता टेकडीवर आदिगुरू शंकराचार्यांच्या विशाल पुतळ्याचे अनावरण केले.

महत्वाचे मुद्दे

- त्याला एकात्मतेची मूर्ती (एकत्वाची मूर्ती) म्हणतात.
- 108-फूट-उंच पुतळा 8व्या शतकातील भारतीय तत्त्वज्ञानी आणि धर्मशास्त्रज्ञ दर्शवितो, ज्यांनी **अद्वैत वेदांताच्या सिद्धांताचे** दृढीकरण केले.
- हे अनावरण राज्य सरकारच्या महत्वाकांक्षी **एकात्मा धाम प्रकल्पाचा** एक भाग आहे आणि त्याच्या पहिल्या टप्प्याची सुरुवात आहे.
- महाकाल लोक कॉरिडॉरच्या धर्तीवर हे अध्यात्मिक-धार्मिक पर्यटनाचे प्रमुख ठिकाण म्हणून विकसित करण्याची सरकारची इच्छा आहे.

आदि शंकराचार्य

- ते एक भारतीय तत्त्वज्ञानी आणि धर्मशास्त्रज्ञ, शंकर (जगतगुरु) होते आणि प्राचीन हिंदू धर्मावर दृढ विश्वास ठेवणारे होते.
- त्यांनी गुरू गोविंद भागवतपाद यांचे मार्गदर्शन घेतले ज्यांच्या हाताखाली त्यांनी **'गौडपदीयकारिका', 'ब्रह्मसूत्र', वेद आणि उपनिषदांचा अभ्यास केला.**
- शंकराने 'अद्वैत वेदांत' आणि 'दशनामी संप्रदाय' यांचा प्रसार केला

तुम्हाला माहीत आहे का?

- अद्वैत वेदांत शाळा अद्वैतवादाचे समर्थन करते म्हणजेच आत्मा आणि ब्रह्म हे वेगळे नसून एक आहेत**

आंतरराष्ट्रीय बातम्या**माजी फ्रेंच वसाहती माली, नायजर आणि बुर्किना फासो यांनी लष्करी अलायन्स तयार केले**

- माजी फ्रेंच वसाहती माली, बुर्किना फासो आणि नायजरच्या नेत्यांनी सत्ताधारी सरकारे उलथून टाकल्यानंतर आणि जंटा राज्यकर्त्यांमध्ये जवळचे सहकार्य निर्माण केल्यानंतर पाश्चात्य राष्ट्रांचा अवमान करून साहेल राज्यांची लष्करी युती तयार करण्यासाठी एक सनद तयार केली.

TEST SERIES
MARATHI

महाराष्ट्र

KRUSHI VIBHAG 2023

लघुटंकलेखक व लघुलेखक भरती

07 Full Length Tests

महत्त्वाचे मुद्दे

- आफ्रिकन राज्यांनी त्यांच्या राष्ट्रांच्या सार्वभौमत्व आणि प्रादेशिक अखंडतेला बाह्य आक्रमण किंवा अंतर्गत धोका दूर करण्यासाठी वैयक्तिकरित्या किंवा एकत्रितपणे एकमेकांना लष्करी मदत करण्याचे ठरविले आहे.
- तिन्ही राष्ट्रांनी स्वाक्षरी केलेल्या दस्तऐवजात असे वाचले आहे की "सनदेवरील एक किंवा अधिक पक्षांच्या सार्वभौमत्वावर किंवा प्रादेशिक अखंडतेवर हल्ला हा इतर पक्षांविरुद्ध आक्रमकता मानला जाईल आणि लष्करी शक्तीच्या वापरासह त्यांच्या मदतीची आवश्यकता असेल."
- सनदेमध्ये असेही म्हटले आहे की स्वाक्षरी करणारे दहशतवाद आणि साहेल राज्यांमधील कोणत्याही संघटित दहशतवादी कारवायांचा प्रभावीपणे सामना करतील.

इंडिया-मिडल ईस्ट-युरोप इकॉनॉमिक कॉरिडॉ (IMEC)

- 'इंडिया-मिडल ईस्ट-युरोप इकॉनॉमिक कॉरिडॉ' (IMEC) ची स्थापना करण्यासाठी नुकताच एक सामंजस्य करार (MoU) करण्यात आला.

IMEC

- IMEC ची कल्पना आशिया, अरबी आखाती आणि युरोपमधील आर्थिक एकात्मतेला चालना देण्यासाठी रेल्वे मार्ग आणि सागरी मार्गांचा समावेश असलेल्या वाहतूक कॉरिडॉरचे जाळे म्हणून करण्यात आली आहे.
- हा उपक्रम जागतिक पायाभूत गुंतवणुकीसाठी (PGII) भागीदारीचा एक भाग आहे.
- सार्वजनिक आणि खाजगी गुंतवणुकीद्वारे विकसनशील देशांमधील पायाभूत सुविधा प्रकल्पांना निधी उपलब्ध करून देण्याचे उद्दिष्ट आहे. ही BRI ला पर्यायी व्यवस्था आहे.

सहभागी देश - भारत, सौदी अरेबिया, यूएई, यूएसए, युरोपियन युनियन, जर्मनी, इटली आणि फ्रान्स आणि इस्राईल (बंदराद्वारे).

मुख्य तथ्ये:

- सध्या भारत आणि युरोपमधील सर्व व्यापार सुएझ कालव्याद्वारे सागरी मार्गाने होतो.
- कॉरिडॉरमुळे भारतीय माल 10 दिवसांत युरोपात पोहोचू शकतो - सुएझ कालव्यापेक्षा 40% वेगाने.
- गुंतलेली बंदरे:
 - भारत - कांडला, मुंधा आणि जवाहरलाल नेहरू बंदर
 - सौदी अरेबिया:- दमन आणि रस अल खैर
 - यूएई- फुजैराह, जेबेल अली आणि अबू धाबी.
 - इस्रायल - हैफा
 - युरोपियन - मेसिना (इटली), मॅसेली (फ्रान्स) आणि पायरियस (ग्रीस).

तुम्हाला माहीत आहे का?

- इस्रायल आणि यूएई या कॉरिडॉरचा भाग असले तरी ते दीर्घकाळ प्रतिस्पर्धी होते. आणि शांतता पूर्ण करण्यासाठी **अब्राहम** करारावर स्वाक्षरी केली आहे

कराराच्या बातम्या

इस्त्राईल आणि संयुक्त अरब अमिराती (UAE) आणि बहरीन यांच्यातील अब्राहम कराराला तीन वर्षे पूर्ण झाली.

- इस्त्राईल आणि संयुक्त अरब अमिराती (UAE) आणि बहरीन यांच्यात यूएस सरकारच्या आश्रयाखाली झालेल्या **अब्राहम कराराला सप्टेंबर 2023 ही तीन वर्षे पूर्ण** होत आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- अब्राहम करारामुळे, इस्रायल आणि इतर पश्चिम आशियाई देशांमधील व्यापार 74% वाढला.
- UAE मध्ये इस्रायलच्या पर्यटकांमध्ये 172% वाढ झाल्यामुळे पर्यटन वाढले आहे.

अब्राहम कराराबद्दल:

- राजनैतिक संबंध सामान्य करण्यासाठी इस्रायल, UAE, बहारीन, सुदान आणि मोरोक्को यांच्यात स्वाक्षरी केलेल्या करारांची ही मालिका आहे.
- अमेरिकेने प्रायोजित केलेला हा करार इराणचा प्रतिकार करण्यासाठी देशाच्या प्रादेशिक सुरक्षा कार्यक्रमाचा एक भाग होता.
- अब्राहम कराराचा एक भाग म्हणून, इस्रायलने पॅलेस्टिनी भूभागाचे आणखी विलयीकरण थांबविण्याचे मान्य केले.

तुम्हाला माहीत आहे का?

"अब्राहम" च्या सन्मानार्थ तथाकथित करार हा **यहुदी, ख्रिश्चन आणि इस्लामचा कुलगुरू** होते.

अर्थव्यवस्था बातम्या

भारताच्या मालाची निर्यात सलग सातव्या महिन्यात कमी झाली आहे

- भारताची वस्तूची निर्यात आणि सेवांची निर्यात कमी होत आहे, तर त्याची आयात वाढली आहे.
- जेव्हा एखादा देश निर्यात करतो त्यापेक्षा जास्त वस्तू आयात करतो तेव्हा त्याच्या व्यापार खात्यावर "तूट" असते. दुसऱ्या शब्दांत, भौतिक वस्तूच्या व्यापारातून येण्यापेक्षा जास्त पैसा देशाबाहेर जात आहे. त्यामुळे भारताची चालू खात्यातील तूट वाढण्याची शक्यता आहे.

व्यापार तूट म्हणजे काय?

- सोप्या भाषेत सांगायचे तर, व्यापार तूट किंवा व्यापारातील नकारात्मक समतोल (BOT) म्हणजे निर्यात आणि आयात यांच्यातील अंतर.
- जेव्हा आयातीवर खर्च केलेला पैसा एखाद्या देशाच्या निर्यातीवर खर्च करण्यापेक्षा जास्त असतो, तेव्हा व्यापार तूट होते.

शिखर परिषद बातम्या

ग्लोबल बायोफ्यूल्स अलायन्स (GBA)

- GBA हा जैवइंधनाचा अवलंब सुलभ करण्यासाठी सरकार, आंतरराष्ट्रीय संस्था आणि उद्योग यांची युती विकसित करण्यासाठी **भारताच्या नेतृत्वाखालील** उपक्रम आहे.
- संस्थापक सदस्य - भारत, ब्राझील आणि अमेरिका हे युतीचे संस्थापक सदस्य आहेत.
- परिवहन क्षेत्रासह, शाश्वत जैवइंधनाचा वापर वाढवणे आणि सहकार्य सुलभ करणे हे या आघाडीचे उद्दिष्ट असेल.

तुम्हाला माहित आहे का?

- जागतिक इथेनॉल उत्पादनात भारत, अमेरिका आणि ब्राझील यांचा वाटा एकूण 85 टक्के आहे त्यापैकी अमेरिकेचा 55 टक्के वाटा आहे, त्यानंतर ब्राझीलचा वाटा 27 टक्के आणि भारताचा 3 टक्के आहे.

संयुक्त राष्ट्र महासभेचे 78 वे अधिवेशन नुकतेच पार पडले.

- UNGA ही संयुक्त राष्ट्रांची मुख्य विचारविनिमय, धोरणात्मक आणि प्रतिनिधी संस्था आहे.
- UN च्या सर्व 193 सदस्य राष्ट्रांना आमसभेत प्रतिनिधित्व दिले जाते.
- UNGA ची वार्षिक बैठक सत्रामध्ये होते जिथे सामान्य वादविवाद आणि चर्चा आयोजित केली जाते ज्यामध्ये अनेक राष्ट्रप्रमुख उपस्थित राहून संबोधित करतात.
- नवीन सदस्यांचा प्रवेश आणि अर्धसंकल्पिय बाबी यासारख्या महत्त्वाच्या प्रश्नांवर निर्णय घेण्यासाठी सर्वसाधारण सभेत दोन तृतीयांश बहुमत आवश्यक आहे.
- इतर प्रश्नांवरील निर्णय साध्या बहुमताने होतात.
- सर्वसाधारण सभेच्या अध्यक्षीय निवड प्रत्येक वर्षी विधानसभेद्वारे एका वर्षाच्या कार्यकाळासाठी केली जाते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- UNGA ही एकमेव संस्था आहे ज्यामध्ये सार्वत्रिक प्रतिनिधित्व आहे.

यु.एनचे क्लायमेट अक्विशन समिट (CAS)

प्रमुख अर्थव्यवस्था असलेल्या चीन, भारत आणि अमेरिका या परिषदेला उपस्थित राहिले नाहीत.

महत्त्वाचे मुद्दे

- UNGA च्या 78 व्या अधिवेशनात CAS झाला
- 42% जागतिक हरितगृह वायू उत्सर्जनासाठी चीन, अमेरिका आणि भारत एकत्रितपणे जबाबदार आहेत.
- CAS चे उद्दिष्ट पॅरिस कराराचे 1.5°C डिग्रीचे उद्दिष्ट कायम ठेवण्यासाठी आणि हवामान न्यायाला चालना देण्यासाठी विश्वासार्ह कृती आणि धोरणे असलेले नेते दाखविण्याचे होते.

तुम्हाला माहित आहे का?

भारताने 2070 पर्यंत निव्वळ शून्याचे लक्ष्य निश्चित केले आहे

क्रीडा बातम्या**अव्वल भारतीय बुद्धिबळपटू**

- डी. गुकेश
- प्रज्ञानंद
- अर्जुन इरिगाईसी
- निहाल सरीन

योजना आणि समित्यांशी संबंधित बातम्या**पंतप्रधानांनी विश्वकर्मा योजना सुरू केली**

- 13,000 कोटी रुपयांच्या आर्थिक परिव्ययासह ही एक केंद्रीय क्षेत्र योजना आहे.
- कालावधी: पाच वर्षे (FY 2023-24 ते FY 2027-28).
- उद्दिष्ट: गुरु-शिष्य परंपरा किंवा कारागीर आणि कारागीर त्यांच्या हातांनी आणि साधनांनी काम करणाऱ्या पारंपारिक कौशल्यांच्या कौटुंबिक सरावाला बळकट करणे आणि त्यांचे संगोपन करणे.

- या योजनेचा उद्देश दर्जा सुधारणे, तसेच कारागीर आणि कारागीर यांच्या उत्पादने आणि सेवांचा आवाका आणि विश्वकर्मा देशांतर्गत आणि जागतिक मूल्य साखळींशी एकरूप झाले आहेत याची खात्री करणे हे देखील आहे.
- या योजनेंतर्गत, कारागीर आणि कारागीर यांना पीएम विश्वकर्मा प्रमाणपत्र आणि ओळखपत्र, 5% च्या सवलतीच्या व्याजदरासह रु. 1 लाख (पहिला टप्पा) आणि रु. 2 लाख (दुसरा टप्पा) पर्यंतचे क्रेडिट सपोर्ट द्वारे मान्यता दिली जाईल.
- ही योजना पुढे स्किल अपग्रेडेशन, टूलकिट इन्सेन्टिव्ह, डिजिटल व्यवहारांसाठी प्रोत्साहन आणि मार्केटिंग सहाय्य पुरवेल.
- योजनेंतर्गत, मूलभूत आणि प्रगत असे दोन प्रकारचे कौशल्य कार्यक्रम असतील आणि कौशल्य प्रशिक्षण घेत असताना लाभार्थींना प्रतिदिन 500 रुपये स्टायपेंड देखील प्रदान केले जाईल.

प्रोजेक्ट चिन्ता

- चिन्ता हा सर्वात वेगवान जमीनी प्राणी आहे, ज्याचा सर्वात जलद धावण्याचा वेग 93 आणि 98 किमी/तास (58 आणि 61 मैल प्रति तास) आहे.
- ही एक मोठी मांजर मानली जाते आणि ती फेलिडे कुळातील आहे.
- त्यांच्याकडे लहान गोलाकार डोके, हलके बांधलेले शरीर आणि गोलाकार डाग असलेला कोट आहे.
- त्यांना लांब पातळ हातपाय आणि लांब शेपटी असतात.

परियेसा चिन्ता

- भारतातील चिन्ताचा परिचय प्रोजेक्ट चिन्ता अंतर्गत केला जात आहे, जो जगातील पहिला आंतरखंडीय मोठा वन्य मांसाहारी ट्रान्सलोकेशन प्रकल्प आहे.

प्रधानमंत्री फसल विमा योजनेत 6 वर्षात सर्वाधिक नोंदणी झाली आहे.

- आकडेवारीनुसार, प्रधानमंत्री फसल विमा योजनेत 6 वर्षात सर्वाधिक नोंदणी झाली आहे.

योजनेचे महत्त्वाचे मुद्दे:

- 2016 मध्ये लांच झाले.
- ही केंद्र पुरस्कृत योजना आहे.
- कृषी आणि शेतकरी कल्याण मंत्रालयाद्वारे प्रशासित होते.
- याने राष्ट्रीय कृषी विमा योजना (NAIS) आणि सुधारित राष्ट्रीय कृषी विमा योजना (MNAIS) ची जागा घेतली.

TEST SERIES

MARATHI

महाराष्ट्र

KRUSHI VIBHAG 2023

वरिष्ठ लिपिक आणि

सहाय्यक अधीक्षक भरती

07 Full Length Tests

पात्रता: अधिसूचित क्षेत्रात अधिसूचित पिके घेणारे शेतकरी आणि भाडेकरू शेतकरी यासह शेतकरी विमा संरक्षणासाठी पात्र आहेत.

उद्दिष्टे:

- नैसर्गिक आपत्ती, कीड आणि रोगांमुळे कोणतेही अधिसूचित पीक अपयशी ठरल्यास शेतकऱ्यांना विमा संरक्षण आणि आर्थिक सहाय्य प्रदान करणे.
- शेतकऱ्यांचे उत्पन्न स्थिर ठेवण्यासाठी त्यांचे शेतीत सातत्य राखणे.
- शेतकऱ्यांना नाविन्यपूर्ण आणि आधुनिक कृषी पद्धती अवलंबण्यास प्रोत्साहित करणे.
- कृषी क्षेत्राला पतपुरवठा सुनिश्चित करणे.

प्रीमियम:

- सर्व खरीप पिकांसाठी फक्त 2% आणि सर्व रब्बी पिकांसाठी 1.5% इतका एकसमान प्रीमियम शेतकऱ्यांना भरावा लागेल.
- वार्षिक व्यावसायिक आणि बागायती पिकांच्या बाबतीत, शेतकऱ्यांनी भरावा लागणारा प्रीमियम फक्त 5% असेल.

निकष पोशन योजना

- आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालयाने 2018 मध्ये NPY लॉंच केले होते.
- प्रत्येक क्षयरोगाच्या (टीबी) रुग्णाला पौष्टिक गरजांसाठी दरमहा 500 रुपये थेट लाभ हस्तांतरण (DBT) प्रदान करून आधार देणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

निकष मित्र उपक्रम

- हा प्रधानमंत्री टीबी मुक्त भारत अभियाना अंतर्गत एक उपक्रम आहे.
- क्षयरोगग्रस्त रुग्णांना पोषण, अतिरिक्त निदान आणि व्यावसायिक सहाय्य या तीन स्तरांवर मदत पुरवण्याचे उद्दिष्ट आहे.

उद्दिष्टे:

- विद्यमान सामाजिक कलंक आणि क्षयरोग रूग्णांवरील भेदभाव नष्ट करणे आणि त्यांना अत्यंत आवश्यक पोषण आणि सामाजिक समर्थन प्रदान करणे आणि त्यांना सामान्य जीवन जगण्यास मदत करणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.
- निर्वाचित प्रतिनिधी, कॉर्पोरेट्स, एनजीओ आणि व्यक्तींना देणगीदार/प्रायोजक म्हणून पुढे येण्यासाठी रूग्णांना त्यांचा बरा होण्याचा प्रवास पूर्ण करण्यास मदत करण्यासाठी प्रोत्साहित करणे हे देखील हे उद्दिष्ट आहे.

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान बातम्या

गुरुत्वाकर्षण अस्थिरता आकाशगंगांच्या उत्क्रांतीवर परिणाम करू शकते

- इंडियन इंस्टीट्यूट ऑफ एस्ट्रोफिजिक्स (IIA) (भारतीय खगोल भौतिकी संस्थान) ने केलेल्या अभ्यासामुळे गुरुत्वाकर्षण अस्थिरता आकाशगंगा उत्क्रांतीशी कशी जोडलेली आहे हे समजण्यास मदत करू शकते.

महत्त्वाचे मुद्दे

- अभ्यासात तारा निर्मिती दर, वायू अंश आणि जवळच्या आकाशगंगांच्या गुरुत्वाकर्षणाच्या अस्थिरतेच्या वाढीसाठी टाइम्स्कलची तुलना केली गेली.

- स्पिट्झर फोटोमेट्री अँड ऍक्युरेट रोटेशन कर्व्स (SPARC) डेटाबेसमधून घेतलेल्या 175 आकाशगंगांच्या नमुन्याच्या स्थिरतेच्या पातळीची देखील तपासणी केली.
- हा अभ्यास संशोधकांना आकाशगंगांच्या स्थिरतेच्या पातळीचे नियमन करण्यात गडद पदार्थाची (डार्क मॅटर) भूमिका शोधण्यात मदत करू शकतो.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- जवळपासच्या आकाशगंगांमधील स्थिरतेच्या पातळीची तुलना करणारा अभ्यास, आकाशगंगांच्या उत्क्रांतीत गुरुत्वाकर्षणाच्या अस्थिरतेची भूमिका समजून घेण्यास मदत करू शकतो.

पुरस्कार बातम्या

केंद्र सरकारने नवीन विज्ञान पुरस्कार जारी केले

- केंद्र सरकारने राष्ट्रीय विज्ञान पुरस्कार सुरू केला.- शास्त्रज्ञ, तंत्रज्ञ आणि नवकल्पकांचा सत्कार करण्यासाठी 56 पुरस्कार देण्यात येणार.

महत्त्वाचे मुद्दे

- या पुरस्कारांमध्ये पुरस्कारार्थींना प्रमाणपत्र आणि पदक दिले जाईल
- राष्ट्रीय विज्ञान पुरस्कारासाठी 3 विज्ञान रत्न, 25 विज्ञान श्री, 25 विज्ञान युवा-शांती स्वरूप भटनागर आणि तीन विज्ञान संघ पुरस्कार;
- दरवर्षी 11 मे रोजी राष्ट्रीय तंत्रज्ञान दिन म्हणून पुरस्कार जाहीर केले जातील

तुम्हाला माहीत आहे का?

- ही पारितोषिके दरवर्षी 13 श्रेणींसाठी दिली जातील

अहवाल व निर्देशक बातम्या

प्रोजेक्ट चित्ता यशस्वी होण्याच्या मार्गावर: सरकारचा अहवाल

- कार्यक्रमाला एक वर्ष पूर्ण झाल्याबद्दल सरकारी अहवाल प्रसिद्ध करण्यात आला. त्यात असे म्हटले आहे की हा प्रकल्प यशस्वी मोठ्या मांसाहारी संवर्धन, लिप्यंतरण आणि लोकसंख्या-स्थापना प्रयत्न होण्याच्या योग्य मार्गावर आहे. भारताच्या चीता पुनरुत्थान कार्यक्रमाच्या अल्पकालीन यशाचे मूल्यांकन करण्यासाठी स्थापन केलेल्या सहा निकषांपैकी चार आधीच पूर्ण केले गेले आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे

- चीता कृती योजना, गेल्या वर्षी प्रकाशित झाला होता, सहा अल्प-मुदतीच्या यशाच्या निकषांची यादी आहे: पहिल्या वर्षासाठी ओळखल्या गेलेल्या चित्यांच्या 50% जगणे; कुनो नॅशनल पार्कमध्ये होम रेंजची स्थापना; जंगलात चित्ताचे यशस्वी प्रजनन; जंगलात जन्मलेल्या चित्ताच्या पिल्लांचे एक वर्षापासून अस्तित्व; यशस्वी पहिल्या पिढीचे प्रजनन; आणि चीता-आधारित कमाई सामुदायिक उपजीविकेसाठी योगदान देते.
- अहवालात असे नमूद केले आहे की प्रकल्पाने 50% जगण्याची क्षमता प्राप्त केली आहे; होम रेंजची स्थापना; शावकांचा जन्म; आणि चीता ट्रॅकर्सच्या गुंतवणुकीद्वारे स्थानिक समुदायांना थेट महसूल योगदान आणि आजूबाजूच्या भागात जमिनीच्या मूल्याची अप्रत्यक्ष प्रशंसा केली आहे

उच्च रक्तदाबाच्या जागतिक प्रभावावर WHO ने अहवाल प्रसिद्ध केला

- वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशन (WHO) ने हायपरटेंशनचा पहिला अहवाल प्रसिद्ध केला.
- अहवालानुसार, हायपरटेंशन असलेल्या दर पाचपैकी चार लोकांवर पुरेसे उपचार केले जात नाहीत
- उच्च रक्तदाब हा भारतातील मृत्यू आणि अपंगत्वाचा सर्वात महत्त्वाचा धोका घटक आहे
- डब्ल्यूएचओच्या अहवालात असे म्हटले आहे की जगभरातील तीनपैकी एका प्रौढ व्यक्तीला उच्च रक्तदाबाचा त्रास होतो.
- या स्थितीमुळे स्ट्रोक, हृदयविकाराचा झटका, हृदय अपयश, किडनी खराब होणे आणि इतर अनेक आरोग्य समस्या उद्भवतात.
- 1990 ते 2019 दरम्यान उच्च रक्तदाब असलेल्या लोकांची संख्या दुप्पट झाली, 650 दशलक्ष वरून 1.3 अब्ज झाली.
- उच्च रक्तदाब असलेले तीन चतुर्थांश प्रौढ लोक कमी आणि मध्यम उत्पन्न असलेल्या देशांमध्ये राहतात.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- FSSAI ने लोकांना शिक्षित करण्यासाठी हार्ट अटॅक रिवाइंड नावाची जागरूकता मोहीम सुरू केली आहे.

इकॉनॉमिक फ्रीडम इंडेक्समध्ये भारताचा क्रमांक 87 वा आहे

- भारत 165 देशांपैकी 87 व्या स्थानावर एक अंश घसरला आहे.

मुख्य तथ्ये:

- कॅनडाच्या फ्रेझर इन्स्टिट्यूटने 'इकॉनॉमिक फ्रीडम ऑफ द वर्ल्ड: 2021 रिपोर्ट' जारी केला आहे.
- हा निर्देशक दरवर्षी प्रसिद्ध केल्या जातो.

इकॉनॉमिक फ्रीडम इंडेक्सबद्दल

- हे राष्ट्राला मिळालेल्या आर्थिक स्वातंत्र्याचे प्रमाण मोजण्यासाठी आहे
- आर्थिक स्वातंत्र्य एखाद्या व्यक्तीचे स्वतःचे आर्थिक हित जोपासण्याच्या स्वातंत्र्याचे रक्षण करते
- आर्थिक स्वातंत्र्य मोठ्या समाजासाठी अधिक समृद्धी वाढवते.

तुम्हाला माहीत आहे का?

अहवालानुसार गरीब रँक देशाची निर्भरता दर्शवते.

महत्वाचे दिवस

15 सप्टेंबर आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन म्हणून साजरा करण्यात आला.

- या वर्षी या दिवसाची थीम "इम्पावारिंग नेक्स्ट जनरेशन" अशी होती.
- लोकशाहीच्या प्रगतीमध्ये तरुणांच्या महत्त्वाच्या भूमिकेवर थीम केंद्रित आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- युनायटेड नेशन्सने लोकशाही निधी विकसित केला आहे ज्याचा वापर अशा प्रकल्पांना वित्तपुरवठा करण्यासाठी केला जातो ज्यामुळे एक दोलायमान लोकशाही सुनिश्चित होते.

क्षयरोग रुग्णांसाठी सर्वसमावेशक पोषण आधार

- ताज्या अहवालानुसार, टीबी रोगासाठी कुपोषण हा प्रमुख जोखीम घटक आहे.
- भारतातील वार्षिक क्षयरोगाच्या 55% घटनांमध्ये कुपोषणाचा वाटा आहे.
- भारतातील 45% लोक कुपोषित आहेत, दरवर्षी सुमारे 1.2 दशलक्ष क्षयरोगाचे रुग्ण आढळतात.

जागतिक अल्झायमर दिवस दरवर्षी 21 सप्टेंबर रोजी साजरा केला जातो

- जागतिक स्तरावर अल्झायमर रोगाविषयी जागरूकता निर्माण करण्यासाठी 21 सप्टेंबर हा जागतिक अल्झायमर दिवस म्हणून पाळला जातो.

अल्झायमर रोगाबद्दल.

- अल्झायमर रोग हा एक प्रगतीशील न्यूरोडीजनरेटिव्ह विकार आहे
- याचा मेंदूवर परिणाम होतो ज्यामुळे स्मरणशक्ती कमी होणे, संज्ञानात्मक घट, वर्तणुकीतील बदल, बोलण्यात किंवा लिहिण्यात शब्दांच्या समस्या, चुकीचा निर्णय, मनःस्थिती आणि व्यक्तिमत्वात बदल, वेळ किंवा ठिकाणाचा गोंधळ इ. होते.
- अल्झायमर रोग हे स्मृतिभ्रंशाचे सर्वात सामान्य कारण आहे, 60-80% डिमेंशिया प्रकरणे आहेत.
- अल्झायमर रोगावर सध्या कोणताही इलाज नाही.
- उपलब्ध औषध आणि सहायक उपचारांमुळे लक्षणे तात्पुरती कमी होऊ शकतात.
- भारतात, लोकसंख्येच्या वयोमानानुसार 2030 पर्यंत स्मृतिभ्रंश आणि अल्झायमर असलेल्या लोकांची संख्या 7.6 दशलक्षपर्यंत वाढणार आहे.

विविध बातम्या

सिकलसेल रुग्णांसाठी, एक मायावी अपंगत्व प्रमाणपत्र

- सिकलसेल आजाराने ग्रस्त असलेल्या पाच वर्षावरील व्यक्तींना कायमस्वरूपी अपंगत्व प्रमाणपत्र देण्याची योजना तीन केंद्रीय मंत्रालयांमध्ये जवळपास तीन वर्षांपासून रखडलेली आहे.
- संसदेच्या पावसाळी अधिवेशनादरम्यान सादर केलेल्या अहवालात संसदेच्या स्थायी समितीने सरकारला त्वरित निर्णय घेण्याचे आवाहन केले.

Adda247

Maharashtra
ka mahapack

Live classes, Test series
Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस
तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर
परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE
EXAM

महत्त्वाचे मुद्दे

- अपंगत्व प्रमाणपत्रांसाठी निकष आणि नियम ठरवण्याची जबाबदारी आरोग्य मंत्रालयाची असते, तर सामाजिक न्याय आणि सक्षमीकरण मंत्रालय हे प्रमाणपत्र जारी करते, जे आरक्षण आणि योजनांचे लाभ मिळवण्यासाठी आवश्यक असतात.
- सिकलसेल रोग, एक दुर्बल अनुवांशिक रक्त विकार, विशेषतः संपूर्ण भारतातील आदिवासी लोकसंख्येमध्ये प्रचलित आहे हे लक्षात घेता, आदिवासी कार्य मंत्रालय हे सुनिश्चित करण्यासाठी उत्सुक आहे की तीव्र अशक्तपणा, वेदना आणि ऊतक आणि अवयवातून उद्भवणारी गुंतागुंत असलेल्या रुग्णांना प्रमाणपत्रे जारी केली जातात.

चंद्र कंपाबद्दल महत्त्वाची माहिती

- हे भूकंपाचे हादरे किंवा कंपने आहेत जे चंद्राच्या पृष्ठभागावर होतात.
- पृथ्वीवरील भूकंपापेक्षा त्याची तीव्रता कमी असते.

- सर्वात मजबूत चंद्रकंप रिश्टर स्केलवर 5.5 पर्यंत पोहोचू शकतात, परंतु बहुतेक ते खूपच कमकुवत आहेत.
- अपोलो मोहिमेद्वारे चंद्राच्या पृष्ठभागावर ठेवलेले भूकंपमापक वापरून हे मोजले जाते.
- यामुळे वैज्ञानिकांना चंद्राची अंतर्गत रचना, रचना आणि इतिहास जाणून घेण्यात मदत झाली आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- चंद्रालाही हादरे बसतात. त्यांना भूकंप नाही तर चंद्रकंप म्हणतात. ते पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षणाच्या प्रभावामुळे होतात.
- पृथ्वीवरील भूकंपाच्या विपरीत जे जास्तीत जास्त काही मिनिटे टिकतात, चंद्रकंप अर्ध्या तासापर्यंत टिकू शकतात. ते भूकंपापेक्षा खूपच कमकुवत आहेत.

Adda247

Saral Seva MAHAPACK

महाराष्ट्र पोलीस, तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग, महानगरपालिका, नगरपरिषद, जिल्हा परिषद & All Other State Exam

Live classes, Test Series, Recorded Videos, E-Books

MARATHI

महानगरपालिका भरती 2023

विजयपथ

NON - Technical (Paper 1 & Paper 2)

COMPLETE SELECTION BATCH

बृहन्मुंबई / पनवेल / नाशिक

Recorded Classes

Adda247

MPSC महापॅक

राज्यसेवा पूर्व संयुक्त गट ब / क पूर्व मुख्य परीक्षांकरीता उपयुक्त

आता तयारी झाली एकदम सोपी !